

Проект

Методичних рекомендацій

з проведення загальнонаціональної хвилини мовчання

1. Загальні положення

1.1. Ці Рекомендації визначають загальні підходи до організації проведення загальнонаціональної хвилини мовчання як ритуалу подяки, пошани та пам'яті про співвітчизників, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

1.2. Загальнонаціональна хвилина мовчання проводиться щодня о 9 годині 00 хвилин з метою гідного вшанування військовослужбовців і цивільних громадян, які загинули під час Війни за Незалежність України.

1.3. Організація хвилини мовчання має здійснюватися з дотриманням принципів гідності, поваги до пам'яті загиблих, підтримки їхніх родин, безбар'єрності, безпеки, недопущення формального підходу та політичного або комерційного використання ритуалу пам'яті. Загальнонаціональна хвилина мовчання не повинна використовуватися для політичної агітації, комерційної реклами, просування окремих осіб, партій, організацій чи брендів.

1.4. Не рекомендується здійснювати примусове фотографування, відеозйомку або публічне звітування про участь працівників у хвилині мовчання.

2. Загальний порядок проведення

2.1. Щодня до 9 години 00 хвилин органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадські об'єднання забезпечують інформування працівників, відвідувачів, учасників заходів або інших присутніх осіб про початок загальнонаціональної хвилини мовчання.

2.2. О 9 годині 00 хвилин рекомендовано припинити робочі наради, публічні заходи, навчальні заняття, обслуговування відвідувачів та іншу діяльність, крім випадків, коли таке припинення може створити загрозу життю чи здоров'ю людей, безпеці руху, громадській безпеці, обороноздатності або безперервності критично важливих процесів.

2.3. Початок хвилини мовчання рекомендовано оголошувати коротким, стриманим і зрозумілим повідомленням. Після завершення хвилини мовчання робота або захід можуть бути продовжені.

2.4. У місцях, де неможливо використовувати звукове оголошення, рекомендовано застосовувати візуальні способи інформування: електронні табло, екрани, інформаційні повідомлення, світлові сигнали, повідомлення у внутрішніх електронних системах комунікації.

2.5. Не рекомендується щодня завершувати проведення хвилини мовчання виконанням Гімну України.

2.6. У разі оголошення повітряної тривоги, виникнення надзвичайної ситуації або іншої загрози життю і здоров'ю людей пріоритет мають заходи безпеки.

2.7. Під час організації хвилини мовчання необхідно враховувати безпекову ситуацію, особливості роботи відповідного органу, підприємства, установи чи організації, а також потреби осіб з інвалідністю, осіб старшого віку, дітей та інших маломобільних груп населення.

3. Рекомендації для органів державної влади

3.1. Органам державної влади рекомендовано забезпечити щоденне інформування працівників і відвідувачів про початок та завершення загальнонаціональної хвилини мовчання.

3.2. Під час проведення офіційних заходів, засідань, нарад, конференцій, церемоній та інших публічних подій, що тривають о 9 годині 00 хвилин, рекомендовано передбачати зупинку заходу для вшанування пам'яті загиблих.

3.3. У разі проведення заходів за участю іноземних делегацій рекомендовано заздалегідь повідомляти учасників про зміст і значення загальнонаціональної хвилини мовчання українською та, за потреби, англійською або іншою мовою.

3.4. На офіційних вебсайтах і сторінках у соціальних мережах органів державної влади доцільно розмістити коротке пояснення значення щоденної хвилини мовчання.

4. Рекомендації для органів місцевого самоврядування

4.1. Органам місцевого самоврядування рекомендовано забезпечити належне інформування мешканців територіальної громади про початок та завершення загальнонаціональної хвилини мовчання.

4.2. Для інформування можуть використовуватися офіційні вебсайти громад, сторінки у соціальних мережах, місцеві медіа, інформаційні табло, системи оповіщення та інформування, оголошення у комунальних установах, закладах освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, а також інформаційні матеріали у громадському просторі.

4.3. У громадських місцях, зокрема на площах, біля адміністративних будівель, меморіальних просторів, вокзалів, зупинок громадського транспорту, доцільно передбачити коротке аудіо/візуальне повідомлення про початок хвилини мовчання.

4.4. Органам місцевого самоврядування рекомендовано розробити локальний алгоритм проведення хвилини мовчання з урахуванням особливостей громади, безпекової ситуації, наявної інфраструктури та можливостей комунікації.

4.5. Під час організації пам'ятних заходів у громадах бажано уникати надмірної ритуалізації, гучних музичних заставок, політизованих формулювань. Основним тоном має бути стриманість, гідність і повага.

5. Рекомендації для підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності

5.1. Підприємствам, установам та організаціям незалежно від форми власності рекомендовано визначити внутрішній порядок проведення загальнонаціональної хвилини мовчання.

5.2. Такий порядок може передбачати відповідальну особу або структурний підрозділ, спосіб оголошення початку та завершення хвилини мовчання, порядок дій працівників, особливості проведення для змінної, дистанційної або безперервної роботи, заходи безпеки, а також способи інформування відвідувачів, клієнтів або партнерів.

5.3. У трудових колективах хвилина мовчання має проводитися з повагою до особистої гідності працівників.

5.4. У закладах, де надання послуг не може бути повністю зупинене, зокрема у лікарнях, на об'єктах критичної інфраструктури, у транспортній сфері, на виробництвах із безперервним циклом, хвилина мовчання може проводитися у спосіб, який не створює ризиків для життя, здоров'я людей, безпеки руху або стабільності роботи.

5.5. Для працівників, які працюють дистанційно, рекомендовано використовувати нагадування у корпоративних календарях, внутрішніх чатах, електронній пошті або інших засобах комунікації.

6. Рекомендації для закладів освіти

6.1. У закладах освіти загальнонаціональна хвилина мовчання має проводитися з урахуванням безпекової ситуації.

6.2. На початку навчального семестру педагогічним працівникам рекомендовано делікатно пояснити її значення з урахуванням вікових особливостей: це час, коли вся країна вшановує пам'ять людей, які загинули через російську агресію проти України.

6.3. У закладах дошкільної та початкової освіти пояснення має бути максимально обережним, без травматичних деталей, з акцентом на пам'яті, вдячності, співчутті та взаємній підтримці.

6.4. У закладах загальної середньої, професійної та вищої освіти хвилину мовчання доцільно поєднувати з формуванням культури пам'яті, громадянської відповідальності та розумінням сучасної історії України.

6.5. Не рекомендується використовувати хвилину мовчання як дисциплінарний інструмент або засіб примусу. Її проведення має сприяти усвідомленню, а не формальному виконанню розпорядження.

7. Рекомендації для закладів культури, музеїв, бібліотек та меморіальних просторів

7.1. Закладам культури, музеям, бібліотекам, архівам, меморіальним просторам рекомендовано передбачити щоденне оголошення хвилини мовчання для працівників і відвідувачів.

7.2. У виставкових, музейних та меморіальних просторах доцільно розмістити короткий інформаційний текст про загальнонаціональну хвилину мовчання.

7.3. Під час екскурсій, лекцій, презентацій, кінопоказів, публічних дискусій та інших заходів, які тривають о 9 годині 00 хвилин, рекомендовано передбачати хвилину мовчання.

7.4. У меморіальних просторах бажано уникати надмірного звукового супроводу. Стримана тиша, коротке оголошення, світловий або візуальний знак часто є більш відповідними формами пам'ятання.

8. Рекомендації для громадського транспорту та публічних просторів

8.1. У сфері громадського транспорту проведення загальнонаціональної хвилини мовчання має здійснюватися з безумовним пріоритетом безпеки пасажирів, водіїв, пішоходів та інших учасників дорожнього руху.

8.2. Не рекомендується зупиняти транспортні засоби у спосіб, що може створити аварійну ситуацію, перешкодити руху спеціального транспорту або поставити під загрозу життя і здоров'я людей.

8.3. У транспорті може використовуватися коротке аудіооголошення або візуальне повідомлення на інформаційних екранах.

8.4. У торговельних центрах, на вокзалах, автостанціях, у центрах надання адміністративних послуг та інших місцях масового перебування людей рекомендовано використовувати короткі й нейтральні повідомлення без надмірного емоційного тиску.

9. Безбар'єрність і доступність

9.1. Інформування про загальнонаціональну хвилину мовчання має бути доступним для різних груп населення.

9.2. За можливості рекомендовано забезпечити дублювання звукових повідомлень текстовими, використання простої та зрозумілої мови, доступність інформації для людей з порушеннями слуху, доступність візуальних повідомлень для людей з порушеннями зору через аудіооголошення, а також урахування потреб людей з інвалідністю, людей старшого віку, дітей, внутрішньо переміщених осіб та іноземців.

9.3. Участь у хвилині мовчання стоячи не може бути єдиною можливою формою вшанування. Люди, які з огляду на стан здоров'я, вік, інвалідність або інші обставини не можуть стояти, можуть вшанувати пам'ять сидячи або в інший доступний для них спосіб.

10. Проведення під час онлайн-заходів

10.1. Якщо нарада, конференція, навчання, вебінар або інший захід проводиться онлайн і триває о 9 годині 00 хвилин, модератору рекомендовано оголосити хвилину мовчання.

10.2. Учасникам онлайн-заходів можна запропонувати вимкнути мікрофони та на одну хвилину припинити обговорення.

10.3. У разі участі іноземних партнерів доцільно коротко пояснити зміст цього ритуалу українською та англійською мовами.

11. Дії відповідальних осіб

11.1. Керівникам органів, підприємств, установ та організацій рекомендовано визначити відповідальних осіб за організацію проведення загальнонаціональної хвилини мовчання.

11.2. Відповідальні особи можуть забезпечувати щоденне оголошення хвилини мовчання, підготовку текстів оголошень, інформування працівників і відвідувачів, дотримання вимог безпеки, координацію з комунікаційними підрозділами, підготовку інформаційних матеріалів, а також урахування потреб безбар'єрності.

12. Особливості використання систем оповіщення та інформування

12.1. Оголошення загальнонаціональної хвилини мовчання може здійснюватися через медіа незалежно від форми власності, а також через системи оповіщення та інформування у сфері цивільного захисту відповідно до Закону.

12.2. Особливості використання систем оповіщення та інформування у сфері цивільного захисту у процесі проведення комеморативних заходів визначає Кабінет Міністрів України.

12.3. Під час використання систем оповіщення та інформування необхідно забезпечити чітке відмежування повідомлень про хвилину мовчання від сигналів повітряної тривоги, евакуації, надзвичайної ситуації або інших сигналів цивільного захисту.

12.4. Повідомлення про хвилину мовчання не повинно знижувати довіру населення до систем цивільного захисту або створювати плутанину щодо сигналів небезпеки.

13. Прикінцеві положення

13.1. Ці Рекомендації можуть застосовуватися органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями під час організації щоденної загальнонаціональної хвилини мовчання.

13.2. З урахуванням цих Рекомендацій суб'єкти, які організовують проведення хвилини мовчання, можуть розробляти власні внутрішні порядки, інструкції, сценарії оголошень та інформаційні матеріали.

13.3. Основним критерієм належної організації загальнонаціональної хвилини мовчання є не формальна одноманітність, а гідне, безпечне, доступне й усвідомлене вшанування пам'яті загиблих співвітчизників.

Додаток

Орієнтовні тексти повідомлень про загальнонаціональну хвилину мовчання

1. Коротке повідомлення для установ та організацій

Шановні присутні!

О 9 годині 00 хвилин Україна вшановує пам'ять співвітчизників, які загинули внаслідок збройної агресії Росії проти України. Просимо долучитися до загальнонаціональної хвилини мовчання.

Дякуємо. Вічна пам'ять загиблим. Слава Україні.

2. Повідомлення для громадського транспорту

Шановні пасажери!

О 9:00 Україна вшановує пам'ять співвітчизників, які загинули внаслідок збройної агресії Росії проти України. Просимо долучитися до загальнонаціональної хвилини мовчання.

3. Повідомлення для іноземних учасників заходів

At 9:00 a.m., Ukraine observes a nationwide minute of silence to honor all compatriots who died as a result of the Russia's armed aggression against Ukraine. We invite you to join us in this moment of remembrance.

4. Короткий інформаційний текст для сайтів, соціальних мереж і публічних просторів

Щодня о 9:00 Україна зупиняється на хвилину, щоб вшанувати пам'ять співвітчизників, які загинули внаслідок збройної агресії Росії проти України.

Хвилина мовчання — це щоденний ритуал подяки, пошани та пам'яті. Це наш спільний обов'язок перед тими, хто віддав життя за Україну, і перед усіма мирними громадянами, чий життя забрала війна.

1. Щоденний ритуал о 9:00 для публічного оголошення

(через ЗМІ, гучномовці або систему оповіщення у населених пунктах)

Диктор або ведучий проголошує:

«Увага, щодня о 9 годині ранку в Україні оголошується загальнонаціональна хвилина мовчання.

Просимо Вас зупинитися, відкласти справи і подумки згадати дорогих Вам людей — цивільних і військових — які загинули під час війни росії проти України.

Хвилина мовчання — це прояв поваги та вдячності. Вшануймо кожного та кожную, будьмо гідними наших захисників і захисниць!

/метроном або відповідний звуковий супровід/

Диктор або ведучий проголошує на завершення:

«Слава Україні!»

Всі у відповідь:

«Героям слава!»

2. Варіант ритуалу під час офіційних, масових, наукових та інших заходів, на яких оголошується хвилина мовчання

Ведучий (головуючий зібрання, командир підрозділу або інший мовець) проголошує:

«Шановні учасники та учасниці /__назва заходу__/!

Розпочнемо наш захід із Хвилини мовчання.

Просимо Вас відкласти справи і подумки згадати дорогих Вам людей – цивільних і військових – які загинули під час війни росії проти України.

Хвилина мовчання – це прояв поваги та вдячності. Вшануймо кожного та кожен, будьмо гідними наших захисників і захисниць!

/метроном або відповідний звуковий супровід/

Ведучий (головуючий зібрання, командир підрозділу або інший мовець) проголошує на завершення:

«Слава Україні!»

Присутні у відповідь:

«Героям слава!»

3. Варіант ритуалу для підприємств, установ, освітніх закладів та закладів соціальної сфери

Керівник або відповідальний співробітник оголошує:

«Шановні працівники (учні, студенти, курсанти, службовці або інші). Щоранку о 9.00 в Україні оголошується загальнонаціональна Хвилина мовчання.

Просимо Вас зупинитися, відкласти справи і подумки згадати дорогих Вам людей – цивільних і військових – які загинули під час війни росії проти України.

Хвилина мовчання – це прояв поваги та вдячності. Вшануймо кожного та кожен, будьмо гідними наших захисників і захисниць!

/метроном або відповідний звуковий супровід/

Ведучий (головуючий зібрання, командир підрозділу або інший мовець) проголошує на завершення:

«Слава Україні!»

Присутні у відповідь:

«Героям слава!»

Правова підстава

Рекомендації підготовлено з урахуванням пункту 7 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про засади державної політики національної пам’яті Українського народу” у редакції Закону України від 11 лютого 2026 року № 4783-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вшанування пам’яті співвітчизників, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації” та Указу Президента України від 16

березня 2022 року № 143/2022 “Про загальнонаціональну хвилину мовчання за
загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України ”.